

Alapszabályok és paraméterek palántanevelésben

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в
Пловдив

Дата: 10.02.2024 *Брой:* 2/2024



Összefoglaló

Leírásra kerülnek a palántatermesztés szabályai, főbb szakaszai és paraméterei. Az egészséges és edzett, magas minőségi mutatókkal rendelkező palánták biztosítása elsődleges fontosságú a zöldségfélék termesztésében. Ahhoz, hogy a palánták jó minőségűek legyenek, betegségektől és kártevőktől menteseknek kell lenniük; jól fejlett gyökér- és levél tömeggel kell rendelkezniük; ellenállónak kell lenniük a telepítés során fellépő kedvezőtlen körülményekkel; a termesztésük során be kell tartani a Jó Agrárgyakorlatokat, valamint néhány alapvető szabályt, amelyek magukban foglalják: egy specializált palántanevelő egység jelenlétét; a

termesztéshez megfelelő tartályok kiválasztását; egy megfelelő fajta kiválasztását; fertőtlenített, magas vetőértékű magvakat; jól előkészített, fertőtlenített és gyommentes talajkeverékeket, amelyek kedvező víz-levegő és tápanyag-ellátást biztosítanak a növények számára; az agrotechnikai követelmények betartását a vetést, a palántázást és a nevelési időszak alatti gondozást illetően.

Az egészséges és edzett, magas minőségű mutatókkal rendelkező palánták előállítása elsődleges fontosságú a zöldségfélék termesztésében mind üvegházakban, mind szabadföldön. Bár nincsenek pontos szabványok, a palántákat akkor tekintjük jó minőségűnek, ha a következő jellemzőkkel rendelkeznek: betegségek és kártevők hiánya; túlélési képesség kedvezőtlen környezetben az átültetés után; jól fejlett gyökérrendszer; jól fejlett levél tömeg, vizuális hibák nélkül a leveleken, mint klórózis vagy nekrózis. Az ilyen palánták használata legalább egy növényvédő szeres kezelést takarít meg az állandó helyre történő ültetés után. A Jó Agrárgyakorlatokat (GAP) be kell tartani az előállításuk során. Alapvető szabályok léteznek a palántatermesztésben, és ezek magukban foglalják:



Palántanevelő egység

A Jó Agrárgyakorlatok nem engedik meg, hogy a palántatermesztést az előző növényvel együtt végezzék üvegházakban, mert a növények környezeti feltételekre vonatkozó igényei eltérőek. Ha fiatal növényeket együtt nevelnek idősebbekkel egy létesítményben, valós veszély van arra, hogy a kórokozók és kártevők az idősebb

növényekről a fiatal palántákra kerülnek át. Ezért a termesztést egy specializált, elkülönített palántanevelő egységben kell végezni. A helyszín és a tájolás döntő fontosságú a palánták sikeres előállításához. Úgy kell elhelyezni, hogy egész nap egyenletesen megvilágítsa a nap. A fiatal palánták általában nagyon érzékenyek az abiotikus és biotikus stresszre. Ezért a palántanevelő egységnek jól felszereltnek kell lennie, hogy optimális növekedési feltételeket biztosítson a fiatal növények biológiai igényeinek megfelelően – fény, hőmérséklet, páratartalom és a fitoszaniitári követelmények betartása.

Egy jó palántanevelő egységnek rendelkeznie kell egy csírázó rekeszszel – egy kis külön helyiség vagy kamra szabályozott hőmérséklettel és relatív páratartalommal. A levegő keringése fontos a kamra egészében egyenletes hőmérséklet és páratartalom biztosítása érdekében, ezzel elkerülve az egyenetlen csírázást és növényfejlődést.

A palántanevelő helyiségeket előzetesen megtisztítják az előző vegetáció növényi maradványaitól, a gyomoktól és az önkéntelen növényektől. Ha a palántákat tálcákban, cellatálcákban vagy cserépkelyhekben nevelik, amelyeket közvetlenül a talajra helyeznek, annak felszínét jól ki kell egyenlíteni. Egy polietilén fóliát helyeznek rá, amely elszigeteli a palántatartályokat a talajtól, és nem engedi át a kórokozókat és kártevőket.

Pozitív elem, ha van egy szerkezet a tálcák legalább 5 cm-es távolságban tartására a talajszint felett. Amikor a palánták gyökerei kinőnek a tálcákból, a gyökérvégeik elpusztulnak. Ily módon a növényeket ösztönzik új gyökerek képzésére a tálcákban. Ezt a folyamatot gyökér légmetszésként ismerik.



Tartályok palántatermesztéshez

A minőségi palánták előállításához általában tartályokat használnak, ami egyenletesebb növekedést, kiváló drenázst és levegőztetést biztosít a talajkeveréknek, javítja a gyökérrendszer szerkezetét, csökkenti a stresszt és a gyökérrendszer elvesztését a palántázás és átültetés során, valamint hatékonyabbá teszi a víz és tápanyagok felhasználását. Fontos megfelelő tartályokat használni a palántákhoz. Meg kell felelniük a cellaméretnek, a növény gyökértulajdonságainak, a kívánt palántaméretnek, a palántanevelő egységben rendelkezésre álló helynek és a palánták idejében történő állandó helyre ültetésének lehetőségének. A tálcák, cellatálcák vagy cserépkelyhek a leggyakoribb palántatermesztéshez használt tartályok. Széles választékban kaphatók anyag, cellaméret és cellaforma tekintetében.

A fajtaválasztás nagyon fontos eleme a palántatermesztésnek. Összhangban kell lennie a növény termesztésének időszakával és időtartamával, a termesztési technológiával és a fajta jellemzőivel – koraisággal, terméshozammal, ellenálló képességgel a környezet biotikus és abiotikus tényezőivel szemben, a növény habitusával, a termék minőségével.

Magvak

Hiteleseknek, tanúsítottaknak, fertőtlenítetteknek kell lenniük; kalibráltaknak és magas vetőértékűeknek:

- csírázóképeség 96% felett
- fajtatisztaság 98% felett
- nedvességtartalom 6 – 8%

A palántatermesztés sikerét meghatározó fő tényezők egy optimális tápanyag közeg, optimális hőmérsékleti, fény- és öntözési rendszer, valamint a betegségek és kártevők ellen megfelelően végrehajtott profilaxis.



Talajkeverék: Jól előkészítettnek, fertőtlenítettnek és gyommagvaktól mentesnek kell lennie. Kedvező víz-levegő és tápanyag-ellátást kell biztosítani a növények számára.

A talajkeverékeknek:

- könnyen hozzáférhető tápanyagokat kell biztosítaniuk a stabil és egészséges növényi növekedés fenntartása érdekében;
- megfelelő nedvességet kell tartaniuk. A felesleges víznek gyorsan le kell folynia, és megfelelő levegőztetést kell biztosítani az egészséges gyökérrendszer kialakulásának ösztönzésére és a gombás kórokozók jelenlétének megelőzésére;
- megfelelő közeget kell biztosítaniuk a gyökerek rögzítéséhez és fejlődéséhez;
- nem tartalmazhatnak kórokozókat és gyommagvakat, amelyek veszélyeztethetik a növény fejlődését és növekedését;
- közel semleges pH-értékkel kell rendelkezniük (szinte minden zöldségféléhez szükséges);
- nem tartalmazhatnak túlzott sókat, amelyek vízgyensúly-zavart okozhatnak és veszélyeztethetik a tápanyagfelvételt.

A palántatermesztés megszervezése előtt szükséges mintakeverékeket kifejleszteni, amelyeket elemezni kell a termesztett növények követelményeinek való megfelelés szempontjából. Ez a lépés kötelező a nagy ipari palántatermesztők számára. A Jó Agrárgyakorlatok nem engedik meg talajt tartalmazó keverékek használatát az ipari palántatermesztés céljaira. Ezeknek a gyakorlatoknak a bevezetése a növényvédő szerek kezeléseinek számának csökkenéséhez vezet.

Sűrű és palántázott palánták nevelésekor be kell tartani a **vetéssel, palántázással és a nevelési időszak alatti gondozással** kapcsolatos agrotechnikai követelményeket az egészséges és jó minőségű palánták előállítása érdekében. Ezek közül a fontosabbak:



Vetés

- A vetés vákuumvetőgéppel hatékonyabb a kézi vetéssel összehasonlítva. Ez egy viszonylag drága eszköz, de időt és munkaerőköltséget takarít meg, és néhány évad után megtérül. Hasznos kerek és pelletált magvú növények vetéséhez, de kevésbé hatékony lapos és hosszúkás magvak, például uborka és paradicsom magvainak vetésekor;
- A vetést vízzel 70-75%-ra nedvesített és megtömörített talajkeverékben végzik, hogy megakadályozzák a magok elsüllyedését;

- A magok sekély befedése és a keverék kiszáradása nem megengedett, mivel ez a csíranövények abnormális megnyúlásához vezet